

**ASIEL
IN
NEDERLAND**

Voorwoord

Asiel en migratie behoren tot de meest besproken en meest gevoelige onderwerpen van onze tijd. Vrijwel dagelijks verschijnen berichten over volle opvanglocaties, politieke discussies, maatschappelijke spanningen en de zoektocht naar oplossingen voor een vraagstuk dat Nederland al jarenlang bezighoudt. Het debat wordt vaak gevoerd op basis van oplopende emoties, incidenten en onderbuikgevoelens

U leest over de oorzaken van migratiestromen en asielaanvragen, de ontwikkeling van het Nederlandse en Europese beleid, de rol van internationale verdragen en de praktische uitvoering daarvan. Ook wordt aandacht besteed aan de opvang van asielzoekers, de noodopvang, de druk op gemeenten, de woningmarkt, de zorg en andere publieke voorzieningen.

Daarnaast komen maatschappelijke reacties aan bod. Protesten van inwoners, zorgen over leefbaarheid en veiligheid, discussies over integratie en de impact op lokale gemeenschappen maken inmiddels deel uit van het publieke debat. Ook onderwerpen die regelmatig aanleiding geven tot controverse, zoals criminaliteit, gezondheidsvraagstukken en overlast komen aanbod

Een open democratische samenleving moet ruimte bieden voor zowel medemenselijkheid als kritische vragen, zonder dat het gesprek direct verzandt in polarisatie.

Migratie als middel tegen de gevolgen van vergrijzing en bevolkingsdaling

De Verenigde Naties publiceerden in 2000 het rapport Replacement Migration, waarin werd onderzocht welke rol migratie kan spelen bij het opvangen van de gevolgen van vergrijzing en bevolkingsdaling. In veel ontwikkelde landen, waaronder Nederland en de bredere Europese Unie, daalt het geboortecijfer al decennia en stijgt de levensverwachting, waardoor de (beroeps)bevolking vergrijsst.

De VN berekenden verschillende scenario's om inzicht te krijgen in de omvang van de migratiestromen die nodig zouden zijn om deze demografische veranderingen te compenseren. Voor Nederland en de EU als geheel bleek dat migratie op zichzelf niet voldoende zou zijn om de vergrijzingsdruk te verlichten.

Wanneer alleen gekeken werd naar het op peil houden van de totale bevolking of de omvang van de beroepsbevolking, zou migratie hoogstens een deel van de oplossing bieden. In dat geval zijn de aantallen migranten die nodig zouden zijn aanzienlijk.

Voor de EU zouden dit tientallen miljoenen mensen per decennium zijn, een schaal die geen enkel immigratiebeleid zou kunnen dragen zonder ingrijpende maatschappelijke gevolgen.

De VN concludeerden dat migratie wel kan bijdragen aan het demografisch evenwicht, maar nooit de enige of volledige oplossing zou kunnen vormen. Het World Economic Forum vond dat migratie een belangrijke motor zou kunnen zijn voor duurzame ontwikkeling. In een rapport werd betoogd dat migratie een cruciale rol moest spelen in de wereldwijde economie en ontwikkeling.

George Soros wordt in het WEF erkend als een "Agenda Contributor". Dit betekent dat hij actief bijdraagt aan de inhoudelijke discussies en sessies tijdens de jaarlijkse bijeenkomsten in Davos.

Soros is een prominente figuur binnen het WEF en hij pleitte sterk voor een humanitair en open migratiebeleid, vooral ten tijde van de vluchtelingencrisis in Europa in 2015. Verkondigde dat Europa een morele verantwoordelijkheid heeft om vluchtelingen op te nemen en hen bescherming te bieden. Zijn invloed en middelen hebben ervoor gezorgd dat veel van zijn ideeën over migratie en mensenrechten werden gevolgd.

Soros heeft aanzienlijke middelen ingezet om hulporganisaties en migranten- en vluchtelingeninitiatieven te ondersteunen, zoals de hulp aan Syrische vluchtelingen. Hij is betrokken bij het bevorderen van beleid dat migrantenrechten beschermt en heeft wereldwijd veel geld gestoken in lobbygroepen die zich inzetten voor een open migratiebeleid.

Zijn filantropische initiatieven pleiten voor open grenzen en vrij verkeer van mensen waarbij landen niet alleen open moeten staan voor vluchtelingen, maar ook voor economische migranten, als onderdeel van een meer globalistische benadering van wereldproblematiek.

Soros is bekend om zijn politieke bijdragen aan progressieve kandidaten en bewegingen in verschillende landen. Hij heeft aanzienlijke bedragen geïnvesteerd in democratische en liberale campagnes in de VS en andere landen. In 2015 zei hij bijvoorbeeld dat Europa "een historische kans had om zichzelf opnieuw uit te vinden door een humanitaire benadering van de vluchtelingencrisis te omarmen."

Voor Nederland als trouw deelnemer aan de World Economic Forum (WEF) lag de uitdaging in een combinatie van maatregelen die op EU niveau worden besloten.

Donald Trump heeft vlak voor zijn inauguratie nogmaals "de grootste deportatieoperatie ooit" aangekondigd in de Verenigde Staten. De aanstaande president herhaalde voor duizenden aanhangers in Washington zijn verkiezingsbelofte om een einde te maken aan de "invasie van immigranten".

Volgens cijfers van Eurostat woonden in 2024 ruim 7,5 miljoen minderjarigen in een EU-lidstaat waarvan zij niet de nationaliteit bezaten. Dat komt neer op bijna één op de tien kinderen in de Europese Unie. De hoogste percentages werden geregistreerd in Luxemburg, Oostenrijk en Malta. Het gaat hierbij om alle buitenlandse minderjarigen, waaronder kinderen van arbeidsmigranten, expats, statushouders en andere migrantengezinnen. De cijfers geven daarmee inzicht in de groeiende internationale mobiliteit binnen en naar Europa. Het toenemende percentage niet Westerse inwoners heeft er toe geleid dat men is gaan spreken van ontvolking. Het onderwerp "ontvolking en migratie" heeft veel aandacht getrokken, vooral op platforms zoals X, waar complottheorieën circuleren. Sommige bronnen suggereren dat "ontvolking" verwijst naar dalende geboortecijfers en vruchtbaarheidsproblemen, terwijl "migratie" mogelijk betrekking heeft op beleid zoals vervangingsmigratie van de VN.

Het begrip is zo beladen dat toen 2e Kamerlid Markuszower van DNA het gebruikte, de hele 2e kamer en de minister president over hem heen viel en hij het woord onder druk terug moest nemen.

De opvanglocaties zitten vol en de wachttijden zijn lang. Om de druk te verlichten neemt het kabinet, onder andere via het Europese Asiel- en Migratiepact, de volgende maatregelen:

Aanpassing verblijfsvergunningen

Kortere geldigheidsduur: De tijdelijke verblijfsvergunning wordt verkort van 5 naar 3 jaar.

Geen permanente status meer: De verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd wordt afgeschaft.

Beperking van gezinshereniging (nareis)

Strengere regels: Alleen minderjarige kinderen en gehuwde partners mogen nog nareizen; volwassen kinderen en ongehuwde partners niet meer.

Invoering tweestatusstelsel: Er komt onderscheid tussen persoonlijk vervolgte vluchtelingen en oorlogsvluchtelingen. Voor die laatste groep (subsidiar beschermden) wordt nareis beperkt.

Procedurele en grensmaatregelen

Minder herhaalde aanvragen: Uitgeprocedeerde asielzoekers kunnen minder snel een nieuwe aanvraag indienen bij gewijzigde situaties in het herkomstland.

Grenscontroles: De Koninklijke Marechaussee voert (sinds december 2024) tijdelijke extra controles uit.

Internationale focus

Buiten de EU: Het kabinet wil dat asielaanvragen in de toekomst buiten Europa kunnen worden ingediend en doorlopen.

Opvang in de regio: Nederland en de EU zetten in op het versterken van veilige opvang in de eigen regio van herkomst.

Kabinet zet stappen naar behandeling van asielaanvragen buiten Europa

Het kabinet werkt aan de mogelijkheid om asielaanvragen buiten Europa te behandelen. Het doel hiervan is om te voorkomen dat mensen een levensgevaarlijke reis maken en te zorgen voor menswaardige opvang van vluchtelingen in de regio.

Het kabinet benadrukt dat dit een langdurig en zorgvuldig traject is waarvoor internationale samenwerking nodig is. Onderzoeksinstituut en denktank Clingendael deed onderzoek naar de mogelijkheden voor innovatieve oplossingen om onderdelen van het asiel- en migratiebeleid buiten Europa vorm te geven.

Clingendael concludeert dat er geen belemmeringen zijn in bijvoorbeeld het EVRM of het VN-Vluchtelingenverdrag voor terugkeerhubs of het behandelen van asielaanvragen buiten de EU. Aanpassing van deze verdragen is daarom niet nodig. Beperkingen die er zijn, zitten vooral in EU-wetgeving. Volgens het kabinet worden die beperkingen deels weggenomen in de recente wijzigingen, zoals het Asiel- en Migratiepact en de terugkeerverordening. Clingendael beschrijft vijf modellen:

- Terugkeer via of naar een derde land op basis van afspraken (Terugkeerhub);
- Behandeling van een asielaanvraag buiten de EU wanneer elders opvang en bescherming mogelijk zijn;
- Opvang van geredde migranten op een locatie buiten de EU;
- Snelle beoordeling van asielverzoeken aan de EU-buitengrens vóór toelating;
- Selectie buiten de EU waarbij kansarme verzoeken daar worden behandeld.

Het kabinet blijft zich samen met Griekenland, Duitsland, Oostenrijk en Denemarken inzetten voor de ontwikkeling van een gezamenlijke terugkeerhub. Met Denemarken, Malta en Zweden werkt het kabinet daarnaast aan mogelijkheden voor het behandelen van asielaanvragen buiten Europa. Voor het einde van dit jaar wil het kabinet hierin concrete stappen zetten. Daarbij worden ook internationale VN-organisaties voor migratie en vluchtelingen betrokken.

Daarnaast heeft het kabinet een politieke verklaring ondertekend waarin de 46 lidstaten van de Raad van Europa benadrukken dat er binnen het EVRM ruimte moet zijn voor een effectief migratiebeleid. Ook zet het kabinet zich ervoor in dat EU-wetgeving waar nodig duidelijker en scherper wordt geformuleerd.

Terugkeerbeleid

Het Europees Parlement, de EU-lidstaten en de Europese Commissie hebben 21 mei 2026 geen compromis bereikt over de terugkeerregeling voor afgewezen asielzoekers. Ze konden het niet eens worden over de datum van de inwerkingtreding ervan. De onderhandelingen gingen op 1 juni 2026 verder. De onderhandelaars van de drie partijen kwamen voor de derde keer bijeen om de laatste discussiepunten over de regeling weg te werken.

Over veel onderdelen waren ze het al wel eens. Zo worden 'terugkeerhubs' buiten de EU toegestaan. Naast volwassenen moeten ook kinderen in deze uitzetcentra op uitzetting naar het land van herkomst wachten. Dat geldt niet voor minderjarigen zonder begeleiding. Afgewezen asielzoekers kunnen sneller en langer in detentie worden gezet.

Een terugkeerbesluit dat door een EU-lidstaat wordt afgegeven, moet gepaard gaan met een inreisverbod van in principe tien jaar. De wederzijdse erkenning van terugkeerbesluiten wordt nog niet verplicht. Twee jaar na de inwerkingtreding van de regeling bekijkt de Europese Commissie of dit alsnog nodig is.

De belangrijkste uitkomsten en details van het bereikte compromis van 1 juni over de nieuwe Terugkeerverordening:

1. Juridische basis voor 'Terugkeerhubs' buiten de EU
Dit was een van de grootste discussiepunten, maar het zit erin: er is een stevige Europese juridische basis gelegd voor het opzetten van terugkeercentra of 'transithubs' in landen buiten de Europese Unie. Uitgeprocedeerde asielzoekers kunnen nu (onder dwang) naar deze derde landen worden gestuurd in afwachting van hun daadwerkelijke uitzetting naar het land van herkomst.

Dit mag overigens alleen met landen die de internationale mensenrechten en het principe van non-refoulement (niet terugsturen naar gevaar) respecteren.

2. Wederzijdse erkenning van besluiten (Eén Europees systeem)

Om te voorkomen dat afgewezen asielzoekers doorreizen naar een ander EU-land om daar opnieuw de procedure in te gaan, gaan lidstaten elkaars terugkeerbesluiten direct erkennen en uitvoeren. Als iemand in Duitsland is uitgeprocedeerd en in Nederland wordt aangetroffen, hoeft Nederland geen nieuwe procedure te starten, maar kan het Duitse besluit direct worden gehandhaafd.

3. Strengere regels en langere bewaring

Medewerkingsplicht: Vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf worden wettelijk verplicht om actief mee te werken aan hun eigen terugkeer, zoals het meewerken aan het vaststellen van hun nationaliteit of het aanvragen van noodreisdocumenten bij ambassades.

Verlenging vreemdelingenbewaring: De maximale duur dat iemand in bewaring mag worden gehouden, wordt verlengd. Voor personen die een risico vormen voor de openbare orde of de nationale veiligheid geldt er straks zelfs geen maximale bewaringsduur meer.

4. Inwerkingtreding

Op 1 juni 2026 bereikten het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie een voorlopig politiek akkoord over de nieuwe Europese Terugkeerverordening. Vervolgens stemde de Commissie Burgerlijke Vrijheden (LIBE) op 15 juni 2026 in met de tekst, waarna het Europees Parlement de verordening op 17 juni 2026 definitief goedkeurde.

De nieuwe verordening moet nu nog formeel worden bekrachtigd door de Raad van de Europese Unie en vervolgens worden gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU.

Na de inwerkingtreding vervangt zij de bestaande Terugkeerrichtlijn uit 2008 en ontstaat één geharmoniseerd Europees systeem voor de terugkeer van personen die geen recht hebben om in de Europese Unie te verblijven. De verordening heeft betrekking op "derdelanders zonder rechtmatig verblijf" of "personen die geen recht hebben om in de EU te verblijven". De regeling gaat dus niet alleen over afgewezen asielzoekers, maar ook over andere niet-EU-burgers die illegaal in de EU verblijven.

Dit akkoord komt op een symbolisch moment want tegelijkertijd trad op 12 juni 2026 het grote Europees Migratie- en Asielpact officieel in werking in de hele EU, waarmee de asielprocedures aan de buitengrenzen al drastisch worden aangescherpt. De nieuwe terugkeerregeling sluit hier nu naadloos op aan.

De terugkeerregeling wordt gezien als sluitstuk van het asiel- en migratiepact dat nu in werking is getreden. Daarin zijn onder meer strengere regels vastgelegd voor het screenen en beoordelen van asielaanvragen. Zonder goede terugkeerregeling blijft de EU grip op asiel en migratie ontberen, zo is de breed gedeelde gedachte.

Nu vertrekt een op de vijf afgewezen asielzoekers daadwerkelijk uit de EU.

Europarlementariër Mélissa Camara, die namens de Groenen over de regeling binnen het Europees Parlement onderhandelde, is laaiend over de gang van zaken. "De onderhandelaars kwamen een tekst overeen die de fundamentele rechten van ballingen vertrapt. In plaats van te strijden voor een waardige en humane tekst, kozen ze ervoor zich te concentreren op een belachelijke strijd over wanneer de tekst van kracht zou worden.

Terugkeerhubs

De Europese lidstaten en het Europees Parlement zijn het nu dus eens geworden over de terugkeerwet. Deze maakt het mogelijk om uitgeprocedeerde asielzoekers die niet in de EU mogen blijven naar 'terugstuurhubs', uitzetcentra buiten de EU, te sturen.

Het laatste twistpunt was wanneer de nieuwe terugkeerregels ingaan. Het Europees Parlement wilde dat de nieuwe afspraken zo snel mogelijk gaan gelden. De lidstaten wilden meer tijd omdat ze een deel van de wetten nog op nationaal niveau moeten voorbereiden en invoeren. Voor de meeste artikelen uit de wet krijgen de EU-landen nu een jaar om zich voor te bereiden. De rest gaat wel meteen in.

Die snelle invoering geldt onder meer voor de mogelijkheid om afgewezen asielzoekers naar 'terugkeerhubs' uit te zetten. Dat zijn centra in landen buiten de EU waar ze moeten wachten op hun terugkeer naar het land waar ze vandaan komen. De afgewezen asielzoekers hoeven geen band te hebben met het land waar de terugkeerhub is.

Veel ngo's maken zich zorgen over de plannen voor zulke uitzetcentra buiten de EU. Zij vrezen dat de terugkeerhubs in de praktijk neerkomen op gevangnissen voor afgewezen asielzoekers en waarschuwen voor mensenrechtenschendingen.

EU-landen kunnen zelf akkoorden sluiten met landen over zo'n 'terugkeerhub'. Nederland zoekt samen met Oostenrijk, Griekenland, Duitsland en Denemarken op dit moment naar geschikte kandidaten. Die zijn nog niet gevonden. Voorwaarde is dat het land waarmee een EU-land een afspraak maakt de mensenrechten respecteert. In het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie stond dat alleenreizende minderjarige migranten en families met kinderen niet naar deze hubs mogen worden gestuurd. Een meerderheid van de EU-landen en van het Europees Parlement wilde die uitzondering voor families met kinderen schrappen. Zij kunnen nu dus alsnog naar de 'terugkeerhubs' worden uitgezet.

Het kabinet heeft in het regeerakkoord afgesproken de Europese terugkerwet te steunen, al sloeg bij D66 op het laatste moment de twijfel toe. De terugkeerafspraken zijn het sluitstuk van het Europese migratiepact waarmee de EU-landen meer grip denken te krijgen op asielmigratie met snellere asielprocedures aan de buitengrenzen van de EU. Wie geen recht op asiel heeft, moet zo snel mogelijk de EU verlaten. Daarvoor zijn de nieuwe terugkeerregels van belang.

Met de invoering van het Asiel- en Migratiepact inclusief de afgeronde terugkeerverordening start ook een hernieuwde samenwerking met Italië. Voor zowel Nederland als Italië zijn terugkeer en het beschermen van de buitengrenzen van belang. Nederland gaat met Italië ook weer operationeel samenwerken om asielaanvragen die allereerst in Italië zijn gedaan ook weer in Italië te laten doorlopen.

Dat is voor Nederland cruciaal om het pact volledig te laten functioneren. Verder is er afgesproken nauwer samen te werken met landen buiten de EU, met name in Noord-Afrika, om mensensmokkel te bestrijden, de instroom te verminderen en terugkeer te bevorderen. Daarbij is voor beide landen het operationaliseren van innovatieve oplossingen zoals terugkeerhubs een onmisbaar onderdeel.

In de intentieverklaring staat daarom dat zij hier nauwer op zullen samenwerken. Minister Bart van den Brink van Asiel en Migratie en de Italiaanse minister Matteo Piantedosi hebben afgesproken om de samenwerking tussen Italië en Nederland ten aanzien van migratie te intensiveren.

Naast het implementeren van het Asiel- en Migratiepact willen Italië en Nederland meer samenwerken in het realiseren van terugkeer en het tegengaan van mensensmokkel in landen als Algerije, Tunesië en Libië. Beide ministers hebben daartoe een intentieverklaring ondertekend.

Nu nog verlaat ongeveer een kwart van de migranten die geen recht hebben op verblijf daadwerkelijk de EU. De snelle procedures hebben weinig zin als uitgeprocedeerde asielzoekers niet daadwerkelijk vertrekken, is het idee. Eurocommissaris Brunner (Migratie) noemt het akkoord over de nieuwe terugkeeregels daarom een 'belangrijke stap'.

Asielminister Van den Brink (CDA) spreekt over 'goed nieuws uit Brussel'. Voordat de nieuwe terugkeerregels gaan gelden, moeten het Europees Parlement en de lidstaten nog wel een laatste keer stemmen. Daarna kan de terugkeerwet in werking treden. Naar verwachting is dat binnen een paar maanden.

Miljarden naar Turkije om de asielstroom te beperken

De miljardensteun die de Europese Unie beschikbaar stelde voor de opvang van vluchtelingen in Turkije kampt met aanzienlijke vertragingen. Hoewel de financiering onmisbaar is voor de miljoenen migranten in het land, concludeert de Europese Rekenkamer dat de kosteneffectiviteit en de langetermijnpact van de projecten achterblijven. Bovendien groeit de onzekerheid over de vraag of Turkije de vitale infrastructuur en hulpverlening zelfstandig kan volhouden zodra de Europese geldkraan stopt.

Door de strategische geografische ligging vormt Turkije de belangrijkste buffer en doorreisroute voor migranten die op weg zijn naar Europa. Het land herbergt momenteel de grootste vluchtelingenpopulatie ter wereld, met ruim 2,3 miljoen geregistreerde vluchtelingen en ruim 300.000 vluchtelingen en asielzoekers van andere nationaliteiten in Turkije.

Omdat minder dan 5 procent van alle vluchtelingen in speciaal ingerichte vluchtelingenkampen woont, is de maatschappelijke en economische impact op de lokale Turkse gastgemeenschappen enorm. De integratie in het dagelijks leven legt een zware druk op lokale voorzieningen, zoals de gezondheidszorg, de huizenmarkt en het onderwijs.

Om Turkije in deze crisis te ondersteunen en te coördineren, richtte de EU in 2016 de 'Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije' op. Destijds werd er een initiële 6 miljard euro aan humanitaire en ontwikkelingshulp via dit mechanisme gekanaliseerd. Sindsdien is de totale Europese financiële bijstand voor vluchtelingen en gastgemeenschappen in Turkije (sinds 2011) cumulatief opgelopen tot bijna 12,5 miljard euro, inclusief aanvullende meerjarige financieringspakketten.

De Europese Commissie moet deze miljardenstromen echter beheren in een uiterst complex en mijnenveld van politieke en economische spanningen. Turkije kampt al langere tijd met een diepe economische neergang en een historisch hoge inflatie, wat de projectkosten opdrijft. Tegelijkertijd zijn de diplomatieke betrekkingen tussen Brussel en Ankara drastisch bekoeld.

De oorspronkelijke Faciliteit voor Vluchtelingen in Turkije werd in maart 2026 officieel beëindigd als afzonderlijk financieringsinstrument. Diverse projecten lopen echter nog door tot 2028 of 2029. De financiële steun aan Turkije voor vluchtelingen is bovendien voortgezet via nieuwe EU-programma's.

Ondanks procesverbeteringen na eerdere kritiek, wijzen onafhankelijke Europese controles uit dat veel gefinancierde projecten, met name op het gebied van infrastructuur en onderwijs, ver achterlopen op schema. De Europese Rekenkamer uit felle twijfels over de zogeheten 'duurzaamheid' van de projecten. Nu de overgang van acute humanitaire noodhulp naar structurele ontwikkelingshulp stroef verloopt, is het uiterst onzeker of de Turkse overheid de opgezette scholen, ziekenhuizen en sociale opvangnetwerken in de toekomst financieel en organisatorisch kan dragen zonder directe Europese miljardensteun.

Een belangrijk onderdeel van de EU-Turkije-overeenkomst van 18 maart 2016 was het beperken van de migratiestroom naar Europa. In ruil voor financiële steun zou Turkije vluchtelingen opvangen en migranten terugnemen die vanuit Turkije illegaal naar de Griekse eilanden waren overgestoken.

Via het programma Emergency Social Safety Net (ESSN) ontvingen miljoenen vluchtelingen in Turkije vanaf 2017 maandelijks financiële ondersteuning via een speciale betaalkaart. Hierdoor konden gezinnen zelf bepalen of zij het geld besteedden aan voedsel, huur, kleding, onderwijs of andere noodzakelijke uitgaven. Het programma groeide uit tot een van de grootste humanitaire hulpprogramma's ooit door de Europese Unie gefinancierd.

De EU-Turkije-overeenkomst voorzag daarnaast in een financiële bijdrage van in totaal 6 miljard euro voor de opvang van vluchtelingen in Turkije. Ook werden gesprekken gevoerd over visumliberalisatie voor Turkse burgers en over de relatie tussen Turkije en de Europese Unie. Hoewel de financiële steun grotendeels werd gerealiseerd, zijn de beloften rond visumvrij reizen en de Turkse toetreding tot de EU uiteindelijk niet verwezenlijkt.

Een opvallend onderdeel van de overeenkomst was het zogenoemde 'één-op-één-mechanisme'. Voor iedere Syrische migrant die vanuit Griekenland naar Turkije werd teruggestuurd, zou een andere erkende Syrische vluchteling vanuit Turkije legaal in een EU-lidstaat worden hervestigd. In de praktijk bleek dit systeem echter beperkt te functioneren. Juridische procedures, politieke weerstand en logistieke problemen zorgden ervoor dat het aantal teruggestuurde migranten veel lager uitviel dan aanvankelijk was voorzien.

Desondanks leidde de overeenkomst tot een sterke afname van het aantal migranten dat vanuit Turkije via de Egeïsche Zee de Europese Unie probeerde te bereiken. Tegelijkertijd bleef de deal onderwerp van discussie vanwege de afhankelijkheid van de Europese Unie van Turkije bij het beheersen van migratiestromen.

De vluchtelingen crisis van het afgelopen decennium heeft geleid tot een ongekeerde druk op de Europese buitengrenzen. Volgens de Verenigde Naties zijn wereldwijd meer dan 120 miljoen mensen gedwongen ontheemd geraakt door oorlog, geweld, vervolging en politieke instabiliteit. Een aanzienlijk deel daarvan bestaat uit vluchtelingen die hun land zijn ontvlucht en bescherming zoeken in een ander land. Ongeveer de helft van hen is minderjarig.

De Middellandse Zee blijft een van de belangrijkste toegangsroutes voor migranten en asielzoekers die Europa proberen te bereiken. Vooral de route vanuit Noord-Afrika naar Italië en Malta wordt intensief gebruikt. De aanhoudende instabiliteit in Libië speelt hierbij een belangrijke rol. Smokkelaars maken gebruik van het machtsvacuüm in delen van het land om migranten richting Europa te vervoeren.

Om de Europese buitengrenzen te bewaken en mensensmokkel te bestrijden, heeft de Europese Unie de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in grensbewaking en samenwerking tussen lidstaten. Daarbij spelen organisaties als Frontex, de Europese grens- en kustwacht, de Europese Unie voor Asiel (EUAA) en Europol een centrale rol. Naast grenscontrole zijn deze instanties betrokken bij registratie, informatie-uitwisseling, reddingsoperaties en de bestrijding van internationale mensensmokkelnetwerken.

Ondanks deze inspanningen blijft de Middellandse Zee een gevaarlijke oversteek. Jaarlijks komen duizenden migranten om het leven of raken vermist tijdens hun poging Europa te bereiken. Hierdoor blijft de balans tussen grensbewaking, humanitaire hulp en internationale bescherming een van de grootste uitdagingen van het Europese migratiebeleid.

Verschillende Europese landen hebben daarnaast fysieke grensmaatregelen genomen om irreguliere migratie te beperken. Zo plaatste Hongarije tijdens de migratiecrisis van 2015 hekken langs delen van zijn grenzen met Servië en Kroatië. Deze maatregelen vormden het begin van een bredere discussie binnen Europa over de bescherming van de buitengrenzen en de verdeling van asielzoekers over de lidstaten.

Onverminderde instroom

Sinds 2000 werd in veel Europese landen, waaronder Nederland, een grotere instroom van migranten dan vroeger toegelaten door arbeidsmigratie, vluchtelingenstromen en gezinsmigratie.

Deze toestroom heeft de bevolkingssamenstelling en vergrijzingsstructuur beïnvloed en is vergelijkbaar met de scenario's die het VN-rapport schetste. Tussen 2000 en 2020 groeide de Nederlandse bevolking van 15,9 naar 17,4 miljoen, deels door een netto migratiesaldo van gemiddeld 40.000 per jaar (CBS, 2021). In 2025 waren er 40.569 asielaanvragen.

De huidige demografische dynamiek in veel Europese landen, waaronder Nederland, vertoont sterke gelijkenissen met de trendlijnen die destijds werden geschetst in de invloedrijke rapporten van de Verenigde Naties over zogeheten 'vervangende migratie' (replacement migration).

WEF scenario's onderzochten in hoeverre internationale migratie de economische en demografische gevolgen van een krimpende en snel vergrijzende beroepsbevolking in westerse landen zou kunnen opvangen.

Hoewel migranten de gemiddelde leeftijd van de totale bevolking tijdelijk dempen omdat zij relatief jong instromen, vult de instroom de structurele vergrijzing op de lange termijn niet volledig af. Wel verandert het in hoog tempo de culturele en demografische samenstelling van de inwoners.

In de eerste twee decennia van deze eeuw was de impact van migratie al zeer duidelijk zichtbaar in de statistieken. Tussen 2000 en 2020 groeide de Nederlandse bevolking van 15,9 miljoen naar 17,4 miljoen inwoners. Deze stijging van 1,5 miljoen mensen werd voor een substantieel deel veroorzaakt door een positief netto migratiesaldo (het aantal immigranten minus het aantal emigranten). Volgens historische data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) lag dit saldo in die periode op een gemiddelde van circa 40.000 personen per jaar, al waren er per jaar flinke schommelingen meetbaar door geopolitieke crises en economische conjunctuurycycli.

Na 2020 is deze bevolkingsgroei in een ongekennde versnelling geraakt, waardoor de eerdere prognoses sneller zijn ingehaald dan verwacht. Dit werd met name veroorzaakt door de piek in de opvang van Oekraïense ontheemden vanaf 2022 en een aanhoudend hoge vraag naar buitenlandse werknemers en kennismigranten.

Nederland passeerde in de zomer van 2024 officieel de historische mijlpaal van 18 miljoen inwoners

De meest recente demografische indicatoren van het CBS laten zien dat de groei in 2025 en begin 2026 weliswaar iets is afgevlakt door aangescherpte politieke migratie-maatregelen, maar dat de teller inmiddels stevig boven de 18,1 miljoen inwoners staat.

Migratie is hiermee de absolute hoofdmotor geworden van de Nederlandse bevolkingsgroei. Nu het aantal geboorten in Nederland al jaren historisch laag is en de natuurlijke aanwas in sommige kwartalen zelfs negatief uitpakt (er sterven dan meer mensen dan er worden geboren), is de groei van de samenleving kwantitatief volledig toe te schrijven aan het migratiesaldo.

Toch blijft vergrijzing een uitdaging, met een verwachte stijging van de 65+ populatie van 20% in 2020 naar 26% in 2040 nu ook migranten onderdeel zijn van de vergrijzende bevolking.

Migratie is inmiddels uit de hand gelopen en het beoogde beheer ervan is grotendeels mislukt. Integratieprogramma's zijn onvoldoende, de arbeidsmarkt wordt niet effectief afgestemd en infrastructuur en sociale systemen zijn overbelast. Het gevolg is dat de potentiële voordelen van migratie grotendeels verloren zijn gegaan en dat sociale, economische en demografische spanningen toenemen. De instroom is gerealiseerd, maar het strategische beheer dat migratie duurzaam en beheersbaar zou maken, ontbreekt volledig. Het huidige asielbeleid kost jaarlijks 9 miljard euro.

Tijdens een bijna een uur durende toespraak op de jaarlijkse UN bijeenkomst in New York City, ging president Donald Trump in op het "tweestaartige monster" van immigratie en energie waarvan hij zei dat het ervoor zal zorgen dat Europa "faalt". *"Jullie landen gaan naar de hel"*, zei Trump en voegde er later aan toe: *"En ik ben echt goed in het voorspellen van dingen."*

Europese landen hebben volgens president Trump te maken met het 'uitwissen' van hun 'beschaving'. Op de lange termijn is er volgens Trump een grote kans dat de sommige Navo-lidstaten niet-Europees zullen zijn. De president wil de 'westerse identiteit' terugbrengen naar het continent.

Het Witte Huis laat zich in de strategie positief uit over het uitoefenen van invloed op Europese binnenlandse politiek. Het algemene beleid richting Europa zou zich moeten richten op 'het cultiveren van verzet tegen de huidige Europese koers'.

Sharon Dijksma voorzitter van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) schreef in een open brief demissionair premier Dick Schoof verantwoordelijk te houden voor het oplossen van de problemen rond de opvang van vluchtelingen. "Het loopt uit de klauwen. Gemeentebesturen worden steeds verder belemmerd in hun werk", schreef Dijksma. Als voorbeeld noemt ze raadsvergaderingen over opvang die worden verstoord, bestuurders die worden geïntimideerd en de opnieuw escalerende situatie rond Ter Apel.

In de brief zeggen de gemeenten de zorgen van inwoners te begrijpen. Ze stellen dat de opvang van grote groepen niet langer verantwoord kan gebeuren, terwijl de asielketen vastloopt. "Wij hebben herhaaldelijk om hulp gevraagd. Wij hebben u vroegtijdig gewaarschuwd, maar de noodzakelijke randvoorwaarden zijn verre van geregeld", schrijft ze. "De gevolgen zijn inmiddels breder dan het asiel- en opvangdossier. De democratische rechtsstaat wordt ondermijnd, de veiligheid van inwoners en bestuurders komt in gevaar en het vermogen van gemeenten om hun wettelijke taken uit te voeren en om fatsoenlijk te voldoen aan verdragen en afspraken over de opvang van vluchtelingen, staat onder zware druk. Dit is onacceptabel." In de brief geeft ze namens de VNG vijf problemen om op te lossen. Zo moet er volgens de koepelorganisatie "onmiddellijke Rijksregie en bestuurlijke rugdekking" komen en moet de wet- en regelgeving duidelijker. De gemeenten wilden dat Schoof ze snel zou informeren over de stappen die hij van plan was te gaan zetten.

Nareizigers zullen worden doorverwezen naar de gemeente waar hun familielid woont. Hierover zal uiteraard contact plaatsvinden met de gemeente. Ze trekken zoveel mogelijk bij hun familielid in. Nu wachten de nareizigers nog in een azc. Dijkzwa had nog maar net een noodkreet de deur uit gedaan toen op dezelfde dag bleek dat een opgepakte verdachte van een steekpartij in Overvecht, waarbij een vrouw ernstig gewond raakte, een vreemdelingenstatus heeft.

Volgens de Staatscommissie is de huidige schaarste aan personeel in het onderwijs, woningen en de zorg en de toenemende financiële druk op de sociale zekerheid de reden waarom Nederland niet op dezelfde weg kan voortgaan. In alle demografische scenario's richting 2050 is de omvang van de toekomstige beroepsbevolking in verhouding tot de niet-werkende bevolking ontoereikend om aan de totale vraag naar de publieke voorzieningen te voldoen.

De regels voor asielzoekers om te mogen werken gaan daarom veranderen. Nu mogen asielzoekers die in de asielprocedure zitten na 6 maanden gaan werken, straks mag dat al na 3 maanden nadat hun asielprocedure is gaan lopen. Dit geldt alleen voor asielzoekers die een grotere kans hebben om in Nederland mogen blijven. Asielzoekers met een lage kans op een asielvergunning mogen volgens de nieuwe regels juist niet meer werken. Dat geldt bijvoorbeeld voor mensen uit veilige landen.

Wilders wilde het vluchtelingenprobleem de status van crisis geven, waardoor het mogelijk zou moeten zijn om internationale verdragen op te zeggen.(opt-out) In het geval van een 'crisis' zouden er dan vergaande maatregelen genomen kunnen worden, zoals een tijd helemaal geen asielaanvragen meer in behandeling nemen.

De crisis redenering is gebaseerd op het feit dat de aantallen asielzoekers inmiddels zo groot zijn, dat Nederland het niet meer aan kan. Italië deed dit vorig jaar ook al, toen het aantal asielzoekers daar was verviervoudigd. Ook Rob Jetten antwoordde op de vraag of op dit moment sprake is van een asielcrisis bevestigend. "Ik denk ook dat het een crisis is. Want als je 's avonds om half elf nog aan de telefoon hangt om te kijken of je mensen nog ergens in een sporthal kan laten slapen, dan is dat geen normale situatie", aldus premier Jetten, bij zijn wekelijkse persconferentie

Het aantal asielzoekers met een baan is in 2024 flink toegenomen, namelijk vier keer zo veel als in 2023. De belangrijkste verklaring is dat asielzoekers sinds dit jaar het hele jaar door mogen werken. Vorig jaar was dat nog begrensd tot 24 weken. Door het loslaten van die beperking is de drempel om een asielzoeker in dienst te nemen voor werkgevers flink verlaagd. Het UWV meldt dat dit jaar voor 7370 asielzoekers een zogeheten tewerkstellingsvergunning is afgegeven. Vorig jaar waren dat er 1840. De meeste vergunningen werden afgegeven aan uitzendbureaus. Op de tweede en derde plaats staan horeca en schoonmaak. Sinds de eerste week van 2024 zijn er ondanks het akkoord nog elke week ongeveer duizend asielaanvragen.

De meeste asielzoekers komen uit Syrië (13.000 aanvragen), gevolgd door Turkije (bijna 2900 aanvragen), Eritrea (ruim 2300) en Jemen (2000). Driekwart van alle eerste aanvragen wordt door een man gedaan. De meeste aanvragers waren jonger dan 35 jaar. Bij de groep Eritreeërs was bijna de helft van de aanvragers jonger dan 18 jaar op het moment van aanvraag.

Het aantal asielzoekers in Nederland stijgt per jaar naar verwachting tussen de 49.800 en 78.500.

De cijfers, die voormalig staatssecretaris Van der Burg naar de Tweede Kamer had gestuurd, zijn inclusief nareizigers door gezinshereniging en mensen die voor een tweede keer asiel aanvragen. In 2023 kwam het aantal asielzoekers iets lager uit op 48.500. Ruim 38.000 mensen van hen dienden in 2023 een eerste asielverzoek in, dat is 8 procent meer dan in 2022. Het aantal nareizigers nam af naar 10.000, 7 procent minder dan in 2022.

Het internationale "Marrakesh migratiepact" moest migratie beheersbaar maken en in goede banen leiden. Het 34 pagina's tellende pact met een lijst van 23 doelen bevat internationale niet-bindende afspraken over het aanpakken van mensen smokkel, het terugdringen van vreemdelingenhaat en de bescherming van vluchtelingen. Het is geen juridisch bindend pact, echter migranten zouden bij de rechter kunnen afdwingen dat ze toegang tot een land krijgen. Nederland wil daarom een bepaling opstellen die de juridische grondslag uitsluit. De VS, Hongarije, Oostenrijk, Israël, Zwitserland, Australië, Polen, Bulgarije, Tsjecho, Estland en Italië wezen het pact af.

CAK

De overheidsorganisatie CAK ziet af van de geplande inrichting van twee gescheiden gebedsruimten voor mannen en vrouwen tijdens de iftar. Het CAK constateert dat er ophef is ontstaan over hun plan om hun medewerkers met een islamitische achtergrond gescheiden te laten bidden rond de avondmaaltijd tijdens de vastenmaand ramadan. "Bidden is wat ons betreft een privéaangelegenheid", zo laat een woordvoerder weten. Het CAK is een overheidsorganisatie die zich bezighoudt met financiële zorgregelingen en wil meer aandacht voor diversiteit en inclusiviteit.

Een werkgroep heeft zich gebogen over de invulling van de religieuze feestdagen die hun medewerkers vieren. Het plan ontstond om medewerkers tijdens de vastenmaand ramadan na zonsondergang een maaltijd aan te bieden, de iftar genoemd. "Ook worden er vergaderruimtes beschikbaar gesteld voor wie tijdens de iftar wil bidden of mediteren". Die gescheiden gebedsruimten vielen in Den Haag niet goed. Minister Agema van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) liet weten dat ze gescheiden bidruimtes zowel op het ministerie als het CAK "niet accepteert". Het CAK is dan wel een zelfstandige bestuursorgaan, maar de minister heeft wel de bevoegdheid om in te grijpen in de koers. Agema reageerde op boze reacties van Kamerleden van coalitiepartijen VVD en PVV. Het verhaal van de geschrapte kerstborrel klopt niet, zegt het CAK. Op iedere afdeling is een kerstontbijt of kerstlunch en het afsluitende eindejaarsfeest is "vanwege het winterse thema" Winterglow genoemd. De gezamenlijke maaltijd voor de CAK-medewerkers gaat trouwens nog wel door. "Centraal staan het uitwisselen van informatie, aandacht en ruimte voor verschillen, met elkaar meedoen en van elkaar leren", benadrukt de CAK-woordvoerder.

Het COA

Interim-regio manager Velkers van het COA stapte op. Er waren al 2245 mensen binnen en ondanks dat de bedden en de plekken op waren werd hij verplicht nieuwe asielzoekers te plaatsen. De ex-marinier, die toch wel wat gewend is accepteert het niet langer. Dat het COA en het ministerie niet naar hem luisteren en toch meer mensen naar Ter Apel willen brengen, was voor Velkers reden om per eind april op te stappen. „Hij zei: ‘Breng ze met bussen naar het Malieveld, leg ze ergens anders neer’. Maar dat wil of durft het COA niet, vanwege al die belangen.

Wat er in Ter Apel gebeurt is onverantwoord, zegt Velkers. Vanwege de werkdruk en de veiligheid. De veiligheidssituatie is 'slecht'. „Er zijn veel incidenten, en ook heftige incidenten. Onder asielzoekers onderling wordt het gewelddadiger, maar ook steeds vaker richting beveiligers. Ook wat er daarvoor gebeurt is ernstig: constante scheldpartijen, met de vingers snijbewegingen langs de keel maken. Ik hoor medewerkers zeggen: 'We zijn het ondertussen gewend'. Dat is niet normaal.” In Ter Apel verblijven ongeveer 300-400 structurele 'overlastgevers'. „Die jongens wordt geen strobreed in de weg gelegd. Wij mogen ze niet opsluiten, niet fouilleren, niet visiteren. We mogen ze zelfs niet op straat zetten.”

De mogelijke oplossing tegen overlast is de speciale 'procesbeschikbaarheidslocatie' (pbl) waarin de bewegingsvrijheid van asielzoekers met een kansarme aanvraag wordt beperkt. Omdat de rechter het COA daarin terugfloot, is die pbl in Ter Apel nu gesloten. Juist op de locatie van de pbl zagen COA en ministerie onlangs mogelijkheden om extra mensen op te vangen. Omdat er voor reguliere opvang minder voorzieningen nodig zijn dan voor de pbl, is op die plek nu ruimte voor meer bedden. Ondertussen worden de overlastgevers niet aangepakt. Voor Velkers was dat de grens. Sinds begin november vorig jaar is het crisis bij COA en bestuurders zeggen dat ze het nog nooit zo erg hebben meegemaakt. De crisis is volgens Velkers zelfs ernstiger dan twee jaar geleden, toen in de zomer 700 mensen buiten sliepen. „Ik heb te maken met honderden mensen die elke dag heen en weer worden gesleept. Naar Zuidwolde, naar Assen. En weer terug. Eigenlijk liggen zij al in het gras, maar ze zijn verstopt. We laten ze elke dag hun boeltje weer oppakken. Per 1 juli stapt ook Corina Deekens op. Zijn was 6 jaar lang manager van regio Noord-Nederland.

Een asielzoeker die, op kosten van het COA, voor 2500 euro taxi's laat rijden naar een ziekenhuis waar hij helemaal geen afspraak heeft. Taxichauffeurs die makkelijk geld willen verdienen en spookritten proberen in te boeken. In het ziekenvervoer voor asielzoekers gaan opmerkelijke dingen fout. Door misbruik en gebrekkige controle, blijkt uit onderzoek. En die fouten worden onder de pet gehouden.

Een asielzoeker die, op kosten van het COA, voor 2500 euro taxi's laat rijden naar een ziekenhuis waar hij helemaal geen afspraak heeft. Taxichauffeurs die makkelijk geld willen verdienen en spookritten proberen in te boeken. In het ziekenvervoer voor asielzoekers gaan opmerkelijke dingen fout. Door misbruik en gebrekkige controle, blijkt uit onderzoek. En die fouten worden onder de pet gehouden.

De fraude kwam aan het licht via een e-mailwisseling uit 2023 tussen het COA en GZA. In deze mails staat beschreven dat medewerkers van de zogenoemde Praktijklijn – een telefoonlijn die taxi's regelt – geen standaardcontrole uitvoeren op de daadwerkelijke ziekenhuisafspraak. Een bevestiging wordt alleen gevraagd als een medewerker een 'onderbuikgevoel' heeft dat er iets niet klopt. Een asielzoeker die voor duizenden euro's taxi's bestelt zonder afspraak in het ziekenhuis, taxichauffeurs die spookritten indienen om extra geld te verdienen, en een gebrekkige controle vanuit de overheid: uit onderzoek van het AD blijkt dat er op grote schaal misbruik wordt gemaakt van het ziekenvervoer voor asielzoekers.

Het AD onderzocht het vervoer van asielzoekers naar medische afspraken en stuitte op opvallende zaken. In 2023 werden er zo'n 70.000 taxiriten geboekt voor ruim 11.000 asielzoekers.

De kosten worden volledig vergoed door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), maar hoeveel belastinggeld hiermee gemoeid is, blijft onduidelijk. De betrokken organisaties weigeren de exacte bedragen te noemen. Het regelen van de medische zorg ligt in handen van het commerciële bedrijf Gezondheidszorg Asielzoekers (GZA).

Dit bedrijf schakelt taxi's in via twee vervoersbedrijven: Snel Een Taxi en ZCN Vervoer. Controlemechanismen blijken echter tekort te schieten. Zo werd een asielzoeker betrapt die voor €2500 aan taxiriten bestelde naar een ziekenhuis waar hij helemaal geen afspraak had. Het AD probeerde via de Wet Open Overheid (Woo) toegang te krijgen tot deze documenten, maar het COA weigerde dit aanvankelijk op verzoek van GZA. Pas na een juridische procedure werd het bestand verstrekt – grotendeels zwartgelakt.

Opmerkelijk genoeg stuurde het COA eind 2024, waarschijnlijk per ongeluk, het originele, ongelakte document door. Hieruit blijkt dat er al langere tijd zorgen zijn over de controle op het ziekenvervoer. Niet alleen asielzoekers maken misbruik van het systeem. Ook sommige taxichauffeurs profiteren mee. Bij een 'no-show'—wanneer de asielzoeker zogenaamd niet komt opdagen—ontvangen chauffeurs alsnog 80 procent van de ritprijs, zonder daadwerkelijk te rijden. Een oud-medewerker stelt: "Asielzoekers belden dat de taxi niet kwam, maar chauffeurs claimden dat ze er wel waren. Ik moest dan snel een nieuwe taxi regelen." Ook worden er vermoedelijk spookritten ingeboekt door taxichauffeurs die zichzelf voordoen als een asielzoeker. Ze kunnen in de taxibestel-app het COA-registratienummer van asielzoekers zien en zo ritten claimen. Een oud-medewerker noemt sommige chauffeurs simpelweg "boefjes". De misstanden spelen zich landelijk af, maar de precieze omvang blijft onduidelijk.

Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) is verantwoordelijk voor de opvang en begeleiding van asielzoekers in Nederland. De organisatie werd in de jaren negentig opgericht om de opvang van asielzoekers centraal te organiseren en valt als zelfstandig bestuursorgaan onder de politieke verantwoordelijkheid van de minister voor Asiel en Migratie.

Door de sterk wisselende instroom van asielzoekers is het COA de afgelopen jaren aanzienlijk gegroeid. Waar de organisatie vroeger voornamelijk reguliere asielzoekerscentra beheerde, beschikt zij tegenwoordig over een uitgebreid netwerk van opvanglocaties, waaronder reguliere opvang, noodopvang, crisisopvang en speciale voorzieningen voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

Begin 2026 verbleven bijna 80.000 mensen in de Nederlandse asielopvang. Het COA staat daarbij voor grote uitdagingen. Lange asielprocedures, een tekort aan sociale huurwoningen voor statushouders en een gebrek aan structurele opvanglocaties zorgen ervoor dat de druk op het opvangsysteem hoog blijft. Hierdoor is het COA nog steeds deels afhankelijk van tijdelijke en vaak duurdere noodopvanglocaties.

Volgens het COA ligt de oplossing in een stabielere opvangsysteem met meer langjarige opvanglocaties, zodat minder vaak hoeft te worden teruggevallen op crisismaatregelen en noodopvang. Daarmee zouden zowel de kosten als de druk op bewoners, medewerkers en gemeenten kunnen afnemen.

De andere managers geven leiding aan de units Uitvoeringsprocessen, Plaatsing, ICT, Administratie & Inkoop, Huisvesting, HRM en Staf. Door deze managers werden drie taskforce managers en adjunct- unitmanagers aangesteld voor de noodopvang, huisvesting vergunninghouders en reguliere opvang. De unit Staf bevat de teams Audit, Bestuurlijke Ondersteuning, Communicatie, Financiën en Juridische zaken. De derde managementlaag bestaat uit locatie managers in de uitvoerende units en teamhoofden bij de overige units.

De snelle stijging van het aantal asielzoekers legde de afgelopen jaren grote druk op de Nederlandse asielketen. Niet alleen het COA, maar ook de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), de Koninklijke Marechaussee, de politie en gemeenten kregen te maken met capaciteitsproblemen.

Tijdens de opvangcrisis van 2022 bleek dat de registratie en screening van nieuw aangekomen asielzoekers niet altijd volgens de gewenste procedures verliepen. Door personeelstekorten en de hoge instroom kwamen controles op identiteit, documenten en bagage onder druk te staan. De Inspectie Justitie en Veiligheid constateerde destijds tekortkomingen in delen van het aanmeldproces, met name in Ter Apel en Budel.

Ook de opvangcapaciteit bleek onvoldoende om de toestroom op te vangen. Het COA was daardoor genoodzaakt op grote schaal gebruik te maken van noodopvang en crisisopvang. Sporthallen, hotels, evenementenhallen en tijdelijke opvanglocaties werden ingezet om te voorkomen dat asielzoekers zonder onderdak kwamen te zitten.

Hoewel de opvangcapaciteit sindsdien fors is uitgebreid, blijft de druk op het systeem groot. Lange asielpcedures, een tekort aan woningen voor statushouders en schommelingen in de instroom zorgen ervoor dat Nederland regelmatig tegen de grenzen van zijn opvangcapaciteit aanloopt. Volgens het COA is een stabiel netwerk van permanente opvanglocaties noodzakelijk om te voorkomen dat telkens opnieuw naar tijdelijke noodmaatregelen moet worden gegrepen.

Het COA kreeg in 2024 2,8 miljard euro, bijna een verdubbeling ten opzichte van 2022. Dat komt deels doordat meer mensen asiel aanvroegen en het aantal opvangplekken na de vorige opvangcrisis in 2015 te snel werd afgebouwd. De verwachte uitgaven voor het COA lopen in 2025 op tot 3,2 miljard. Het extra geld voor asiel wordt vooral geïnvesteerd in het uitbreiden van de opvangcapaciteit, zoals al eerder aangekondigd in de Voorjaarsnota. Het COA wil toe naar 41.000 'vaste plekken' in reguliere asielzoekerscentra, in plaats van de ongeveer 30.000 plekken die er nu zijn. Op dit moment vangt het COA bijna 80.000 asielzoekers en statushouders op, daarnaast verblijven er zo'n 5700 asielmigranten op gemeentelijke locaties en in hotels. Volgens de laatste prognoses zijn er eind dit jaar 75.500 opvangplekken nodig, anderhalf keer zo veel als vorig jaar.

Om de afhankelijkheid van noodopvang te verminderen, zette het COA in op een uitbreiding van het aantal permanente opvangplaatsen. Het doel was een stabielere opvangsysteem met voldoende structurele capaciteit om schommelingen in de asielinstroom beter op te kunnen vangen.

Ondanks deze uitbreidingen blijft de druk op de opvangketen groot. Niet alleen de instroom van nieuwe asielzoekers speelt daarbij een rol, maar ook de beperkte uitstroom van statushouders naar reguliere woningen.

Door het woningtekort verblijven veel statushouders langer in opvanglocaties dan de bedoeling is, waardoor opvangplaatsen bezet blijven voor nieuwkomers.

De stijgende kosten van de asielopvang werden daardoor niet alleen veroorzaakt door het aantal asielaanvragen, maar ook door structurele knelpunten op de woningmarkt en de noodzaak om langdurig gebruik te maken van tijdelijke opvangvoorzieningen.

Van de mensen die het COA nu opvangt, verblijft bijna 40 procent in de veel duurdere noodopvang. Die plekken zijn niet alleen veel kostbaarder, ze bieden vaak ook weinig privacy en zijn ze niet geschikt voor opvang voor de lange termijn. Het COA is hard op zoek naar meer reguliere plekken, maar dat blijkt lastig omdat het nog onduidelijk is of de zogeheten spreidingswet er komt. Die zou moeten zorgen voor een verplicht aantal opvangplekken per gemeente, afhankelijk van het inwoneraantal. Dat er meer plekken voor asielzoekers nodig zijn, komt ook door de opgelopen beslissingstermijn bij de IND. Er gaat in 2024 765 miljoen euro naar de Immigratie & Naturalisatiedienst, iets minder dan dit jaar. De begroting gaat uit van hogere aantallen asielzoekers waarover de IND een beslissing moet nemen. Ook het aantal aanvragen voor kennis- en arbeidsmigranten neemt toe en er worden extra werkzaamheden verwacht aan de (documentatie van) Oekraïense vluchtelingen. De IND gaat ook behoorlijke kosten maken voor het overschrijden van die beslissingstermijn. Als de IND niet binnen de afgesproken tijd aan een asielzoeker laat weten of die mag blijven, heeft hij of zij recht op een dwangsom.

Meestal is deze dwangsom 100 euro per dag, met een maximum van 7500 euro. Soms legt de rechter een hogere dwangsom op. In de justitiebegroting is 55 miljoen euro gereserveerd voor het betalen van dwangsommen. Tussen 2020 en eind 2022 deed de IND dat niet, maar de Raad van State besloot dat asielzoekers toch recht op dwangsommen hebben. In 2022 heeft de IND twee miljoen uitgegeven aan dwangsommen, net als in de eerste drie maanden van dit jaar. Noodopvang is twee keer zo duur als reguliere opvang en kost gemiddeld 53.400 euro per asielzoeker per jaar.

De COA heeft in 2023 zo'n 2,7 miljard euro uitgegeven. In 2022 was dat 1,6 miljard euro. De voornaamste oorzaak van de gestegen kosten is de hoge prijs die betaald wordt voor (crisis)noodopvang. De opvang kostte in 2023 gemiddeld 30.400 euro per bewoner in de reguliere opvang. De zorg voor mensen in de noodopvang is ruim twee keer zo duur: daar wordt gemiddeld 69.400 euro voor betaald. Onder die opvang valt niet alleen het fysieke huis of de kamer waar iemand verblijft, licht een COA-woordvoerder toe, maar vallen ook de kosten voor onder meer de beveiliging, catering en zorg.

Afrekening COA (Centraal Orgaan opvang asielzoekers)

De afrekening met het COA over 2023 leverde de Overheid een tegenvaller van 154 miljoen euro op. Het budget van het COA werd in 2024 al met 600 miljoen euro opgehoogd ten opzichte van de ontwerpbegroting. De kosten voor (crisis)noodopvang vallen in 2026 naar verwachting hoger uit dan geraamd, waardoor aanvullend budget nodig is.

De subsidie aan Vluchtelingenwerk Nederland in 2024 werd met 10 miljoen euro verhoogd om de sterk gestegen instroom van asielzoekers op te vangen. In 2025 bedroeg de rijksbijdrage ongeveer 23 miljoen euro. Het kabinet besloot echter de subsidie vanaf 2026 fors te verlagen naar circa 13 miljoen euro per jaar. Volgens VluchtelingenWerk leidt dit tot een afbouw van verschillende begeleidingsactiviteiten voor asielzoekers en statushouders

DISA(Dienst Identificatie en Screening Asiel

De oprichting van de Dienst Identificatie en Screening Asiel (DISA) op 1 januari 2025 roept vragen op. Terwijl het kabinet streefde naar minder ambtenaren en lagere asielkosten kost de nieuwe dienst miljoenen extra en zorgt deze voor een toename van het aantal rijksambtenaren.

De DISA ontving in 2025 en 2026 bijna 25 miljoen euro extra budget:

- Structureel budget: 17,5 miljoen euro per jaar (grotendeels overgeheveld van de politie).
- Capaciteitsuitbreiding: Jaarlijks 5,7 miljoen euro extra om 35.000 in plaats van 22.000 zaken te verwerken.
- Extra bijstelling: Via de Voorjaarsnota kwam daar nog eens 8,8 miljoen euro per jaar bij om te kunnen groeien naar 42.000 zaken.

Dankzij een lagere instroom is er onlangs wel 4,5 miljoen euro op de begroting voor 2025 in mindering gebracht.

De identificatie en registratie van asielzoekers was jarenlang een politietaak. Door structureel personeelstekort liepen de achterstanden echter zo hoog op dat de veiligheid en doorstroom in het geding kwamen.

De 150 politiemedewerkers die de taken voorheen uitvoerden, blijven grotendeels werkzaam binnen het korps op andere functies. De DISA nam de uitzendkrachten uit de pilot over. Zij zijn inmiddels aangesteld als rijksambtenaar om ook de zogeheten 'blauwe taken' (zoals fouillering en het uitlezen van telefoons) te mogen uitvoeren.

In de 'identificatie- en registratiestraat' in Ter Apel doorlopen asielzoekers een strak proces:

- Veiligheidscheck: Bagagecontrole en inname van gegevensdragers (zoals telefoons).
- Biometrie: Het afnemen van vingerafdrukken en pasfoto's via politie-apparatuur.
- Screening: Controle in nationale en internationale databases op signalen van mensensmokkel, radicalisering of terrorisme.
- Digitalisering: Waar in het begin alles nog geprint en fysiek naar de IND gebracht moest worden, zijn de systemen inmiddels volledig geautomatiseerd.

De DISA wordt door betrokkenen geprezen om de opgebouwde expertise en innovatieve werkwijze. Toch is het de bedoeling dat de taken in 2026 alsnog overgaan naar de

IND (Immigratie- en Naturalisatiedienst)

De IND beoordeelt alle verzoeken van mensen die in Nederland verblijf willen aanvragen. Het gaat om mensen die asiel zoeken of in Nederland willen zijn vanwege familie, werk of studie. Daarnaast behandelt de IND aanvragen van mensen die Nederlander willen worden (naturalisatie). De IND is een agentschap van het ministerie van Asiel en Migratie. Het IND is zwaar onderbezet en heeft circa 500 openstaande vacatures.

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) moet asielaanvragen weer binnen de wettelijke termijn van zes maanden behandelen. Nederland mag asielzoekers niet langer dan zes maanden laten wachten op een beslissing over hun verzoek als daar geen gegronde reden voor is. Een langere beslistermijn is volgens de regels alleen toegestaan als onverwacht veel asielzoekers tegelijk een verzoek indienen. Dat meldt het Europese Hof van Justitie 9 mei 2025 donderdag in een uitspraak. Het vorige kabinet had in 2022 de beslistermijn verlengd van zes maanden naar vijftien maanden. Dat was volgens het kabinet nodig omdat er toen al langere tijd meer mensen asiel aanvroegen dan de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) aan kon. Daardoor ontstonden er achterstanden waardoor asielzoekers veel langer in procedure zaten. Die zogeheten beslistermijn was opgerekt naar vijftien maanden, maar dat wordt nu deels teruggedraaid. Het geldt voor in totaal 18.250 openstaande aanvragen die zijn gedaan sinds 1 januari 2024, aldus de organisatie.

Vreemdelingen moeten volgens de wet binnen zes maanden horen of ze een bepaalde tijd in Nederland mogen blijven. Maar de IND kan het aantal aanvragen al jaren niet aan. Om de organisatie meer tijd te geven, verlengde het kabinet de beslistermijn in 2022 tot vijftien maanden en dat bleef tot op heden staan. Maar de termijn oprekken mag alleen als er onverwacht veel asielaanvragen tegelijkertijd zijn en de achterstanden bij de IND zijn ook geen geldige reden, zei het Europese Hof van Justitie in mei in een advies aan de Raad van State (RvS).

De IND moet nu aan meer asielzoekers een dwangsom moet betalen voor het niet op tijd beslissen. De rekening kan dus voor 18.250 zaken gaan lopen, maar asielzoekers moeten dit wel zelf via een procedure in gang zetten. Voor een eerste termijnoverschrijding kan de dwangsom oplopen tot 7500 euro. Daarna kan een nieuwe dwangsom volgen. IND heeft in 2025 maar liefst 79 miljoen euro moeten betalen aan dwangsommen. Dat is een ruime verdubbeling vergeleken met 2024, toen de rekening voor onder meer het niet op tijd beslissen over asielzaken op 36,8 miljoen euro uitkwam. In 2023 betaalde de IND 11,3 miljoen euro aan dwangsommen. Het aantal eerste asielaanvragen dat de naturalisatiedienst te verwerken kreeg, daalde van 32.180 in 2024 naar 24.070 dit jaar. Maar de organisatie heeft een grote achterstand, en dus liep het aantal mensen dat wacht op een uitslag of ze in Nederland mogen blijven op naar ruim 51.000. Gemiddeld wachten mensen 67 weken op een beslissing.

"We willen wel tijdig beslissen, maar het lukt ons gewoon niet", zegt Rhodia Maas, directeur-generaal van de IND. De dwangsommen werken volgens haar "juist contraproductief", omdat die procedures tijd vergen die "we veel beter kunnen gebruiken voor het behandelen van aanvragen". Een geschorste medewerker van de IND is volgens een verklaring die hij in de rechtbank af gaf door zijn chef onder druk gezet om veertig dossiers te beoordelen die hij al eerder had behandeld en deze te ondertekenen met de naam van zijn chef of een andere bevoegde medewerker om op die wijze de wachtlijsten bij de IND te beperken. Volgens de wet mag één ambtenaar niet twee keer beslissen. Er zijn ook verklaringen van medewerkers dat een besluit met hun naam is ondertekend, maar dat zij dat besluit niet zelf hebben genomen.

De IND schat in dat de RvS zal oordelen dat de verlenging met negen maanden voor 2024 wel rechtsgeldig was. Toen was er een periode een verhoogd aantal asielaanvragen "als gevolg van de instroom van Afghanen, Oekraïners en de nasleep van de coronaperiode waardoor mensen later konden inreizen", legt een woordvoerder uit. Zo'n 20.000 asielzoekers die voor 2024 aanvraag deden, wachten nog op een beslissing. Mensen wachten nu gemiddeld zeventien maanden op een uitslag van hun asielaanvraag. De IND verwacht dat dit de komende jaren verder toeneemt. In 2023 heeft de IND over 17.925 asielaanvragen beslist. In 80,8% van de gevallen is er een verblijfsvergunning verleend. Dat betekent dat er in 2023 14.490 mensen een verblijfsvergunning asiel kregen in Nederland.

Nidos

Nidos is al meer dan veertig jaar de enige voogdij- en opvangorganisatie voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's). Dit zijn kinderen en jongeren die zonder ouders hun thuisland zijn ontvlucht. Bijvoorbeeld door oorlog of armoede. Zij nemen het tijdelijke voogdijschap op zich en regelen de opvang. Ze helpen ze bij hun ontwikkeling naar zelfstandigheid, begeleiden ze bij het omarmen van het alledaagse leven in Nederland of werken samen toe naar een veilige terugkeer. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) is een onderzoek gestart naar misstanden bij de organisatie, vanwege een onderzoek van BNNVARA-programma Zembla naar de kwaliteit van de opvang. Daaruit bleek dat minderjarige vluchtelingen die onderdak krijgen in opvanggezinnen regelmatig worden verwaarloosd, te weinig eten krijgen, of plotseling op straat worden gezet. Ook zou er sprake zijn van mishandeling en onveilige situaties.

Het tv-programma sprak met ruim veertig woonbegeleiders, docenten en (oud-)medewerkers en jeugdbeschermers van Nidos. De screening van opvanggezinnen die kinderen met een verblijfstatus opnemen, is volgens de geïnterviewden niet op orde. In een intern document van Nidos uit juli 2023 staat dat er zorgen bestaan over 40 procent van de opvanggezinnen. Tegelijk geven jeugdbeschermers aan vaak niet goed te kunnen controleren of alles goed gaat met de kinderen in een opvanggezin. Zij hebben als individuele voogd de verantwoordelijkheid voor tientallen jongeren, waardoor de werkdruk te hoog is.

Medewerkers verklaarden dat kinderen worden geplaatst bij gezinnen waarvan al bekend is dat er problemen zijn. Zo moesten kinderen naar gezinnen waar de schurft heerst. "Waar een Nederlands kind nooit geplaatst zou worden. Maar voor Nidos is dat goed genoeg", zegt een van hen. Een ander deelt het voorbeeld van een kind dat gewond raakte tijdens een inval van een arrestatieteam in de woning van een opvanggezin dat verdacht werd van betrokkenheid bij drugshandel.

En als er tussentijds signalen komen dat het niet goed gaat met een kind bij een bepaald gezin wordt er niet altijd ingegrepen. Meldingen van verwaarlozing of mishandeling zouden laks worden opgepakt vanwege het tekort aan opvangplekken. Emeritus-hoogleraar pedagogiek Micha de Winter ziet gelijkenissen met de conclusies die hij in 2019 trok over systemisch geweld sinds 1945 in de jeugd- en pleegzorg: "Slechte selectie van gezinnen, slecht toezicht, onvoldoende begeleiding". Soortgelijke conclusies trok de Inspecties Gezondheidszorg en Jeugd en Justitie en Veiligheid recent ook over omstandigheden waarin het zwaar mishandelde pleegmeisje uit Vlaardingen verkeerde.

Daarvoor werden er twee Syrische kinderen in dit gezin geplaatst die werden mishandeld en vervolgens weggehaald door Nidos.

De organisatie verzuimde om een aangifte van mogelijk strafbare feiten door te zetten en aanvullende informatie over het pleeggezin werd niet gedeeld met een andere betrokken jeugdorganisatie. Volgens de klokkenluiders die tegenover Zembla hun verhaal deden, schort het niet alleen aan de veiligheid van opvanggezinnen. Zo verblijven gevluchte kinderen die nog geen verblijfsstatus hebben in noodopvangen, bijvoorbeeld in hotels langs snelwegen. Volgens jeugdbeschermers zaten daar ook locaties tussen waar criminelen actief zijn. "Meisjes verdwenen stelselmatig uit verschillende opvanglocaties", zegt een van hen in Zembla. "Er waren vermoedens van mensenhandel, maar daar werd niet veel mee gedaan. Soms kwamen ze met een blauw oog weer terug. Of sommigen gingen uit wanhoop chloor drinken. Er waren ongewenste zwangerschappen. Naast het aangekondigde onderzoek van de IGJ zegt Nidos zelf ook een onderzoek te starten: "De komende weken gaat Nidos met alle jongeren die in opvanggezinnen wonen individueel in gesprek. Nidos wijst erop dat het aantal jongeren waarvoor de organisatie verantwoordelijk is sinds 2021 ruim is verdrievoudigd, van 3000 naar meer dan 10.000. Doordat er ook een tekort aan jeugdbeschermers was, daalde naar eigen zeggen de kwaliteit van de zorg. Zo werd de voogdijbegeleiding tijdelijk teruggeschroefd. Vorig jaar bleek uit onderzoek van journalistencollectief Lost in Europe dat in drie jaar tijd ruim 50.000 minderjarige vluchtelingen in Europa zijn verdwenen. In 2023 zijn 360 van deze jongeren in Nederland verdwenen, met name uit het aanmeldcentrum in Ter Apel.

Nidos is een gecertificeerde instelling die moet zorgen voor voogdij voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen en de ondertoezichtstelling voor kinderen door of voor wie een asielaanvraag is ingediend én die in verband daarmee verblijven in een opvangcentrum van het COA. Deze jeugdbeschermingsmaatregelen zouden worden uitgevoerd door professionals, maar dat werd vaak uitbesteed aan instellingen als You Care. De professional voert de regie over de ontwikkeling naar zelfredzaamheid van de jongere en grijpt in wanneer die ontwikkeling op enigerlei wijze dreigt te stagneren. Bijeen onder toezicht gesteld kind ondersteunt de professional de ouders om de opvoedsituatie te herstellen.

In Irak zijn relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht wettelijk verboden en er staat een gevangenisstraf op van tien tot vijftien jaar. Volgens een nieuwe wet kunnen transgenders ook een gevangenisstraf van één tot drie jaar krijgen.

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees)

Volgens cijfers van het UNHCR, de VN-vluchtelingenorganisatie, waren er in 2015 ongeveer een miljoen mensen op de vlucht naar Noordwest-Europa via Italië en Griekenland. Veel van hen zijn nareizende gezinsleden. Er is gestart met een programma om migranten zonder papieren of van wie de verblijfsvergunning is verlopen zo snel mogelijk van een verblijfsstatus te voorzien zodat ze aan het werk kunnen. Het land kampt met enorme tekorten aan arbeidskrachten in de landbouw, bouw en het toerisme. Het plan van de minister van migratie zou gaan om 300.000 migranten, oftewel zo'n 3 procent van de huidige bevolking.

Op dit moment werken er al 800.000 mensen uit onder meer Oost-Europa in de land- en tuinbouw, de verschillende distributiecentra en de bezorging.

Volgens VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR zijn er wereldwijd 120 miljoen mensen op de vlucht.een kwart van de Nederlandse bevolking heeft inmiddels een migratieachtergrond

De EU-Turkije-afspraken is gebaseerd op het uitgangspunt dat Turkije wel een veilig land is. De comités die bestaan uit een rechter en twee leden van hulporganisaties. Dat verklaart volgens EU-ambtenaren het hoge aantal besluiten dat de asielzoeker niet naar Turkije teruggestuurd mag worden. Vluchtelingenorganisatie UNHCR en het Europese Asielagentschap EASO zijn met mobiele teams begonnen in Athene en Thessaloniki met preregistratie. Vluchtelingen die zich aanmelden krijgen een verblijfspasje dat hen recht geeft op gratis zorg en onderwijs. Per sms ontvangen ze een bericht wanneer ze op gesprek mogen komen. Daarin mogen ze aangeven of ze in Griekenland willen blijven of in aanmerking willen komen voor 'relocatie' verplaatsing naar een ander land of gezinshereniging. Volgens de UNHCR kan het nog maanden duren voordat een vluchteling zijn eerste gesprek krijgt en bijvoorbeeld kan worden herenigd met een gezinslid.

Migranten die niet langer in Nederland mogen verblijven ontlopen hun uitzetting omdat de landen van herkomst niet meewerken aan terugkeer. Het vaakst mislukken uitzettingen naar Afghanistan en Marokko en recentelijk ook naar Italië. Bij twee derde van de afgewezen asielzoekers en personen van wie de verblijfsvergunning is ingetrokken wordt niet gecontroleerd of ze het land hebben verlaten.

De Raad van State oordeelde dat asielzoekers niet mogen worden teruggestuurd omdat er door de opvangproblemen in Italië een reëel risico is dat de asielzoekers daar op straat belanden en dat is in strijd met de mensenrechten. Eerder bepaalde de Raad van State ook al dat een rechter asielzoekers ook niet zomaar mag terugsturen naar Kroatië, Griekenland en Malta. Wanneer een asielaanvraag is gehonoreerd en de vluchteling is ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie heeft deze recht op bijstand, kinderbijslag, zorgtoeslag en huurtoeslag.

Lilianne Ploumen (PvdA) was van 2012 tot 2017 minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking in het kabinet-Rutte II. Hoewel zij niet direct verantwoordelijk was voor asielbeleid in Nederland, raakte haar beleid wel aan de bredere oorzaken van migratie en vluchtstromen. Binnen haar ministerschap lag de nadruk op ontwikkelingssamenwerking, armoedebestrijding en economische stabiliteit in herkomstlanden. De achterliggende gedachte was dat betere economische vooruitzichten, onderwijs en werkgelegenheid in ontwikkelingslanden op termijn kunnen bijdragen aan het verminderen van gedwongen migratie. Daarnaast speelde zij een rol in het internationale debat over de zogenoemde “grondoorzaken van migratie”, waarbij ontwikkelingshulp, handel en internationale samenwerking worden gezien als instrumenten om instabiliteit, armoede en conflict te beperken.

Amsterdam trok ruim 23 miljoen euro uit alleen al voor taallessen aan 14.500 ongeletterden. Minister Lilianne Ploumen (Ontwikkelingssamenwerking) gaf hieraan 350 miljoen ontwikkelingsgeld en de Overheid nog eens 150 miljoen maar alleen aan Gemeentes die daadwerkelijk asielzoekers huisvesten.

Vluchtelingenwerk

Voormalig Minister Faber van Asiel en Migratie (PVV) had de subsidie aan Vluchtelingenwerk Nederland niet mogen halveren, dat heeft de voorzieningenrechter in Amsterdam bepaald. Tot dit jaar kreeg Vluchtelingenwerk vanuit het Rijk 13 miljoen euro subsidie, met daarbovenop een verrekening die ruwweg neerkomt op een verdubbeling van dat bedrag, dat is gekoppeld aan het aantal verwachte asielaanvragen. Onlangs heeft minister Faber aangekondigd dat de subsidie in totaal 13 miljoen euro zal bedragen, in plaats van de 34 miljoen euro die Vluchtelingenwerk had aangevraagd om in dit kalenderjaar alle werkzaamheden te kunnen uitvoeren.

Ongeveer 420 kinderen afkomstig uit Nigeria, Irak, Iran, Oekraïne of Eritrea proberen al een verblijfsvergunning te krijgen. Deze ongeveer 420 kinderen hebben in 2019 of eerder een asielpcedure gestart, maar weten nog steeds niet of ze in Nederland mogen blijven. De meeste kinderen hebben, na een afwijzing van de eerste aanvraag, nog twee tot vier keer een nieuwe aanvraag ingediend. Dat kan een herhaalde asielaanvraag zijn nadat de eerste asielaanvraag was afgewezen, maar er kan ook een andere reden zijn waarom het kind nu misschien toch een verblijfsvergunning kan krijgen. Het werkelijke aantal ligt waarschijnlijk hoger, omdat er ook kinderen zijn die zich buiten het zicht van de instanties bevinden.

Na een soms maandenlange reis over land en over zee komt een vluchteling aan in Nederland en wordt dan asielzoeker. Een asielzoeker is iemand die Nederland om bescherming vraagt via een asielverzoek. De persoon gaat dan de asielpcedure in.

Tijdens de eerste dagen kunnen ze een vrijwilliger van Vluchtelingenwerk verwachten. Zij ondersteunen de asielzoeker tijdens de asielprocedure en helpen met juridische vragen. Kinderen vluchten soms mee en wonen samen met hun ouders in de opvang. De vrijwilligers zorgen voor kinderactiviteiten en organiseren met hulp van donateurs de kindervakantieweken.

Het aantal mensen dat een verblijfsvergunning krijgt ligt een stuk hoger dan de geleverde huisvesting waardoor er een ernstig tekort is aan huurwoningen waardoor mensen die al negen jaar tot 11 jaar op de wachtlijst staan geen enkele kans meer maken op een woning. Dit jaar moeten er minimaal 43.000 asielzoekers met een verblijfsvergunning worden gehuisvest.

You Care

You Care werkte in opdracht van gemeenten en de stichting Nidos. You-Care B.V. was een Nederlandse jeugdzorginstelling die landelijk in het nieuws kwam vanwege ernstige misstanden. Bij personeel was sprake van vervalste diploma's en zelfs van een crimineel verleden. De organisatie richtte zich met name op de (ambulante) begeleiding en kleinschalige opvang van kwetsbare jongeren tussen de 14 en 23 jaar, vaak met een migratie- of vluchtelingenachtergrond (zoals alleenstaande minderjarige vreemdelingen). You-Care werd opgericht in 2020 en opereerde vooral in de regio's Gelderland en Overijssel. De organisatie profileerde zich destijds als een zorgaanbieder die "cultuursensitief" werkte, buiten de kaders durfde te denken en via het zogenaamde 8-fasenmodel de zelfredzaamheid van jongeren probeerde te vergroten. Omdat het om een zeer kwetsbare doelgroep ging, ontving You-Care forse vergoedingen die konden oplopen tot wel 1.000 euro per jongere per dag.

Binnen twee jaar na de oprichting behaalde het bedrijf al een omzet van 9 miljoen euro. In de loop van 2025 kwamen er steeds meer signalen naar buiten dat er binnen de organisatie grote problemen waren. In augustus 2025 stelde de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) de opvanglocatie van You-Care in Hoenderloo onder verscherpt toezicht. De inspectie concludeerde dat de geboden hulp niet aansloot op de behoeften van de jongeren, dat er amper activiteiten werden georganiseerd en dat de leefomgeving niet overal schoon en veilig was. Oud-medewerkers en experts trokken aan de bel omdat het miljoenenbudget dat gereserveerd was voor de opvang en zorg van deze jongeren grotendeels niet aan hen werd besteed. De organisatie groeide weliswaar razendsnel, maar er bleek sprake te zijn van grootschalig financieel wanbeleid.

In mei 2026 werd You-Care officieel failliet verklaard. De zorgactiviteiten waren op dat moment al stopgezet. Het faillissement heeft geleid tot veel maatschappelijke en politieke verontwaardiging. Experts en hoogleraren Jeugdrecht uitten in de media hun zorgen over het feit dat 'zorgcowboys' miljoenen hebben kunnen verdienen aan kwetsbare jongeren, terwijl de organisatie nu een spoor van schulden achterlaat en het toezicht (mede door de versnippering van jeugdzorgcontracten via duizenden gemeenten) tekort is geschoten.

Omdat het om een zeer kwetsbare doelgroep ging, ontving You-Care forse vergoedingen die konden oplopen tot wel 1.000 euro per jongere per dag. Binnen twee jaar na de oprichting behaalde het bedrijf al een omzet van 9 miljoen euro. In de loop van 2025 kwamen er steeds meer signalen naar buiten dat er binnen de organisatie grote problemen waren: In augustus 2025 stelde de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) de opvanglocatie van You-Care in Hoenderloo onder verscherpt toezicht.

De inspectie concludeerde dat de geboden hulp niet aansloot op de behoeften van de jongeren, dat er amper activiteiten werden georganiseerd en dat de leefomgeving niet overal schoon en veilig was. Zorgcowboys en Financieel Wanbeleid: Oud-medewerkers en experts trokken aan de bel omdat het miljoenenbudget dat gereserveerd was voor de opvang en zorg van deze jongeren grotendeels niet aan hen werd besteed. De organisatie groeide weliswaar razendsnel, maar er bleek sprake te zijn van grootschalig financieel wanbeleid. In mei 2026 werd You-Care officieel failliet verklaard. De zorgactiviteiten waren op dat moment al stopgezet. Het faillissement heeft geleid tot veel maatschappelijke en politieke verontwaardiging. Experts en hoogleraren Jeugdrecht uitten in de media hun zorgen over het feit dat 'zorgcowboys' miljoenen hebben kunnen verdienen aan kwetsbare jongeren, terwijl de organisatie nu een spoor van schulden achterlaat en het toezicht (mede door de versnippering van jeugdzorgcontracten via duizenden gemeenten) tekort is geschoten.

Mensensmokkel

Vorig jaar kwamen volgens de hulporganisatie ruim 3000 migranten om of raakten vermist op routes naar de Spaanse kust. Ongeveer de helft van de slachtoffers viel in de eerste vijf maanden van 2026 opnieuw op de route naar de Canarische Eilanden, de Spaanse eilandengroep voor de westkust van Afrika. De eilanden gelden als belangrijke bestemming voor migranten die Europa proberen te bereiken, hoewel dit al jaren minder wordt. Ook in 2026 zet die trend door.